

SLOVANSKA KNJIŽNICA
LJUBLJANA

B LXXIII

A.

5

Ac

5

000-10

KRATKA POVÈST

OD

BOSHIE POTI NA SVETI GORI

NAD SOLKANAM BLISU GORIZE

STANJELSKA
ISSIDANJA, POSNEJSIGA PODRENJA

IN SUPET PONOVLENJA ZERKVE

Is lahkiga prestavlena

Zvon Tchovrov

V' VIDMI

1843

NATISNIL DOMINIK DIASUTTI.

Izloženo: S. VI. / 1946
Ugnezda

40505
14.9.44 8

8. (25.4.35.)

B LXXIII

N. S. N. 423/964 Supl. vol. ad 40505
11. IX. 1944. 8. P. f.

SAZHETIK

ZERKVE IN KLOSHTRA NA SVETI GORI NAD GORIZO.

Léta 1539. je pašla revna dekliza, Uršula Ferligoiniza po imenu, svojo žhēdo blisu vaši Gar-gāro na gori, ktero so takrat Lahi vodno - Goro (*) Krajnzi pak Shkalnizo imenovali, in je po svoji navadi prav poboshno molila nazhass prezhiste Dí-vize Marije, kér jè bilo v' Sabotu, kter dan je Materi boshji she od nekdaj posebno posvezhen.

Neprevidama se ji perkashe Mati nebeshka (**) in ji sapové, liudstvu povedati, de naj Nie na gori zerkve sida in milost profi.

Pokorna Uršula gre naglo doli s' gore, se podà v' Solkan in Gorizo, ter rasloshí, kar ji je blo po-

(*) U' sazhetku gore je en hribzhik, is katirga okolj štterdeset studenzov svira, to je dalo Laham perloshnost, letò goro Monte dell'Aqua t. j. vodeno - Goro imenovati; Krajnzi so jo pa rajshi Skalnizo imenovali, savoljo velikih skal, k' so po gori semtertje rastresene.

(**) Ta perkasen se je pergodila ob zhasi, k' se je okrog in okrog nevera kasala, in k' se je posebno nesramni uk krivoverskih Luter Martina rasführati pozhel; kader je S. ozhe Paol III. Papesh in Karl V. Zesar od Austrie bil.

rozhéno. Mestna Gosposka, ktere pervi poglavar je takrat Graf Gabriel Ortenburg bil, de bi se v' tak imenitni rézhi ne prenaglila, in v' tak posebni pergodbi sadosti pomishlivu ravnala je sklenila, se mlade Urshule tak dolgo sagotoviti, in jo v' mestni jezhi hraniti, dokler bi se pergodba na tanko prejiskati in resniza najti mogla.

Med tem, k' so se mestni oblastniki persadevali, se po tankim oprashovanju od praviga stanja imenovane perkasne in zele pergodbe preprizhati, se je pa pergodilo, de je bla dekliza na gori videna pasiti svojo zhedo v' molitvi pruti bogu vfa samaknena, bres de bi se bilo moglo snati, kako de bi bila is jezhe vun prishla, ker jezha ni bila na nobeni strani rasbita, in se tud ni moglo svediti, de bi jo bili jézhe varhi na tihim ispuščili. Dvakrat je bla v' jezho nasaj postavlena, pa tudi dvakrat je bila, kot pervikrat, prezhudno oslobodéna.

In kakor je lahko verovati, de so deklizo, potem k' je pervikrat úshlá, potlej skerbnejši varovali, in she bolj skerho po drugimu pobegnenju, je bilo vender vse sabstonj. Sato so bli po temn trojnimu zhudo, in skusi sposnano krepost in angelsko

poboshnost deklize, in verh tega tud skus druge okolshine, ki so se po tankimu sprashovanju odkrile, ljudje permorani verovati, de je perkasen od nebes, in povelje na deklizo od samiga boga in Marije priti moglo.

Savoljo tega ja bil ozhiten obhod napovedan. Duhovshina, deshelfski oblafsniki, shlahitna gospoda, meszhzani in sploh ludstvo, vši so se podali par sa param na góro. Tam je bla, ker je zhudo liudsiva is blishnih sosej in dalnih krajov vkup perderlo, kolikor se je v' naglosti moglo, ena kapélica postavlena, de bi v' nje poboshni ljudje mogli svojo preferzno poboshnost do divize Marije opraviti, ktera si je po svoj dobroti ta krai sbrala, in v' njemu saklad svojih milosti tajistim odperla, kteri bi se na temu kraju k' nje vtekli.

Med tem se je pa she dosti denarjev od vših strani nabralo, podelenih od poboshnih Krissjanov is' namena, de bi se lepa in velika zerkev issidala. Tode kdo bi se bil kdaj domisil takо lepo in velizhansho hifho boshjo sidati na takо visoki in stremi gori? Taka posebna in splohma unéma ni mogla priti is kakorshniga bres pametniga naguenja, te-

muzki in edino od Vsigomagozhniga na proshnje presvete Divize, ktera dostikrat po zhudesnih ljudstvo k' sebi klizhe, ktero je sashlo in se v' poredne posvetne navade vtopilo. I gotovo se je moglo kaj prav posebniga pergoditi, kar je ljudi tako mozhno genilo, de so takshne obilne darove, ravn ko bi sa stavo shlo, delili, de se je mogla leta velika in prostorna zerkev v' kratkemu zhasu postaviti. (*)

Sdaj se je pa spet nekej imenitniga pergodilo. Delovzi so kaminje raskopavali, de bi mesto sa zerkev sravnali, kar ti je nehdo s' kopazhem na kamen vdril, kter se ni vdal in raspoknil, ampak le famo toliko stresil, de se je pérst, k' ga je dosdaj sakrivala okolj in okolj odrushila, in glei, lepi, gladik kamen na shtir vogle se je pokasal, in kar zhudo poviksha, je bilo vanj s' lepim zherkami sapisano ali isresano angelško posdravlenje: *Ave Maria, gratia plena, Dominus tecum, to je: Zhefshena si Marija, gnade milosti polna, goſpod je s' teboj.*

(*) Marija se je perkasala leta 1539. kapeliza je bla ravn tisti let postavljena, velizhanska zerkev pak skonzhana v' letu 1544. in 12 dan Kosoperska posvezhena od zhestitiga Gospoda Egidia Falcelia Kaorleskoga Škof, in General-Vikarja Karcinala Marka Grimanli Patriarka v' Benedkih, v' desetimu letu riufskiga Popesha Pavla III.

Tudi so se posnale lepe v' kamenvtisnene podope, ktere posebne perdevke Marije pomenijo, postavim golobzhki, ki kashejo mir, kterga nam Ona deli, krone, ktere jo osnanujejo kralizo in Gospo vseh stvari, nebeskikh in posemelskikh, svesdize, k' pomenijo, de nam je Marija svetla svesda in svesta vladalniza na morji nashiga nevarnosti polniga shivlenja. Je she ta kamen od poboshnih ljudi kakshniga poprejshniga stoletja tam pushen bil, ali je pa posebni dar Nebes sa bolj uterditi svojo delo (*) minozhmo tukoj rasfoditi, temuzh raji s' vsem sposhtevanjem skrivne namene boshje previdnosti moliti. Leta kamen je bil, v' zerkvi, kader se je is poder-tije perviga tempelna spet vsdignila, sa altarjem Svete Ane postavljen k' pozhaftenju liudstva, in se danashniga dne blizu Oltarja S. Joshefa snajde, de ga lehko vsak vidi, kter na goro pride, in shel'i s' svojim ozhmi prejiskovati in se preprizhati od teretu.

(*) Se pak ne najde nobeno pisanje, nobeno snaminje, nobena podertija, od koder bi se moglo sposnati, de je na tem kraju nekdaj kakova zerkva ali kapeliza stala, od ktere bi bil mogel tak kamen zar gor priti.

Potem kje bla tako imenitna svar najdena, so s' tolk vezhi unemo zerkev dalej sidali, in tud frezljno skonzhalo pod ofkerbnostio Grafa Ulrika Atemsa, sinu Friderika, kteri je takrat namenstni kresivni poglavar v' Gorizi bil, ter njega so takrat imenitni gorishki stanovi vladavza in ofkerbnika zeliga opravila svolili.

U' letu 1566. k' she kloshter ni bil do Konza issidan (*) so Djih Zefarska Visokost, vishi-vojvoda Karl od Austrie pervi poglavar te deshelje, Kresivnimu Oblastniku od Gradishke in namestniku Gorishke Grafije povelje dodelili, de se more prezej s' vsum pravizani, posebniim pervolenjami in s' vsum, kar sraven slishi, zerkev in kraj dati v' posestev in ofkerbljenje majušhim bratam reda S. Franzishka (**)

(*) Kloshter, kter je, kolkor ga je pruti Saikau obernjenig, she v' letu 1569. stal, je bil pod Guardjanam P. Marijan is Bosnie skonzhan, ker se je pa leta 1712. skorej poderl, je pozhel P. Guarajan Romuald Siter s' pomozhjo obilnih darov en novi, bolj terini kloshter sidati, kterga je tud k' sp'ohaimu sazhujenju frezljno dokonzhal.

(**) Tako povelje je na pervo podelil govozezhe Mniham S. Franzishka is Hrovashke-Bosniaške Provinzije, posnejsi pak bratan ojstrejshiga Speisenvnja Hrovashke-Krajske Provinzije S. Krishna, Kader je Pius V. Rimski Papesh, in P. Ludovik de Puteo General-Minister bil.

se sastopi s' pervolenjam Apostolskiga Sedesha, 5.
dan maliga-travna. Per vsem tem pak se ni mogla
pisana odsodba proprej dobiti, kot 25. dan Svizhana
1574.

Rézhi se pak more, de je bila she pred tem
zhasam poboshnost Kristjanov do tega boshjiga kraja
vélka, in de so se is-hodi ljudi vsak dan mnoshili,
ter ne samó prebivavzi blishnih vasí in selov am-
pak tud Krajnzi, Shtejerzi in Koroshzi so dohajali
v' mnoshnih prozesjah prav poboshno v' to S. Zer-
kev k' Materi boshji, ali kako milost profit, ali pak
is obljube se sahvalit sa prijete dobrote; ravn takó
so sturili tud Istrianzi, Dalmatinzi in Benezhani,
posebno tud Furlani, takó kteri po hribihkakor
kteri v' lepih dolinah prebivajo. Takó se je torej
lahko in kmalo poprejsno ime posabilo, ter so
vsi sploh pozheli, leta hrib *Sveto Goro* imeuovati,
po kterim imenu tud she dandanashni po sveti slovi.
Ta slava, ktera se je okolj in okolj rasshirla, je ge-
nila Kardinala Marka Grimani Portuanskiga Shhosa
in Patriarka od Akvileje, de je léta 1544. nek pre-
dragi dar na S. Goro postal, namrezheno lepo
malano, podopo prezhiste Divize Marije, ko svojiga

bošnjiga Sinka v' narožju dershi, in na svoji desni strani S. Joakima (k' je bil Marijini ozhe) in na lévi S. Janesa Kerstnika ima. To je tista imenitna podoba, ktera je od tajistiga léta noter do sdaj v' velkemu Altarju k' opzhinskemu pozhaštenju postavlena (*).

Menili reda S. Franziskaka tamgor poklizani, de bi klofther v' posestev vseli in duhovno flushbo opraviali, kakor smo proprej slishali, de njim je blo vse to od Vishi-Vojvoda Karla darovano; slobli posnejši od vseke teshe in shtibre oslobodéni po milosti Vishi-Vojvoda Ferdinanda III. kter je sa Karlam v' poglavarskvo stopil, kakor se bere v njegovimu pismu, sturjenimu v' Grádizu 51. Prosenza v' létu 1609. Tut je on posnej, kader je Zesar postal, vše kar je bil Karl daroval, in kar je on sam podelil, koker Zesar poterdel, kakor je bilo v Sboru, kter je spet v' Grádizu léta 1652. 51. Velkiga ferpana poklizan bil, skleneno.

(*) Do léta 1544. je bla v' Altarju ena druga podoba Marije, is leša lepò sdelana; ktero je she viditi v' Franziskanerskim klofthru za Kastanjavizzi blisu Gorize.

Raon tako je tud Zefar Leopold I. vše to poterdel 12. dan Grudna 1672. in je kot Ferdinand všim shugal, kteri bi se podvupali, ta sveti kraj drashiti ali poshkodovati, ter je tudi Romarjam sa gotovo obljubil de bodo dobro sprejeti in od strane menihov, kteri tamgor prebivajo, dobro postrésheni. Ravn tako je tud Karl VI. odlozhil 20. dan listovgnoja 1732.

Nizh majnshi ni bla persadeva Rimskih Papešov povikšhati zhaſt in imenitnost tega boshjiga pota, in vneti verne Kristjane, leto zerkev pogostim objiskovati, ktera je mozhno obogatéla s' duhovním sakladami, kteri poboshne dushe osrežhujejo in so sraven tud ljudem krepki nagibi, ne samó se varovati greha, ampak tud všakiga nagnenja k' grehu. Takó so S. Ozha rimski Papeš Pavel V. tega imena, bratovšini, ktera se je bla pod savetjam ali varstvam Divize Marije pozhlela, velik' odpustikov podelili v' Buli *Cum sicut accepimus* t. j. Ter, kakor smo svedili i. t. d. Klemen XII. so všim tistim, kteri bodo en dan v' letu to bosbjo zerkev objiskali, pod navadnim pogojam popolnama odpustik dodelili. In potem k' so Benedikt XIII. léta 1726.

dopustili de smej biti v' vsaki zerkvi Menihov S. Frazishka en Oltar privilegiran, to je f' posebnim milostim in odpustikami darovan, je Patriark is Aquileje Dionis Delfino odlozhil, de imajo taki odpustiki na S. Gori sa velki-Oltar veljati in sicer sa vedne zhase v' pomozh v bogih duši v' Vizah 10. dan velkiga Serpana 1721.

Unim pa, ko bi objiskali saporedama sedem v' to odloženih oltarjev leté zerkve, so podelili ravn tisti Papesh vle in posebne odpustike kterim tisti deleshni postanejo, kteri objishejo sedem oltarjev zerkve S. Petra v' Rimu, samó de bi to stuřili ob enimu tistih dveh dñi, ktere je le sam Shkof do nekej zhase imel pravizo odlozhiti; in v' taki namen so zhestitlivi Patriark is Aquileje odlozhili drugo nedeljo vsakiga mesza. Oltarji pak so bili s' milostim in odpustikami obdarovani od Rimskih Papeshov Sista V. in Pavla V. (*)

(*) Takrat je bilo dvanašt Oltarjev v' zerkvi. Pervi ali Velik-Oltar je bil Materi boshji posvezhen; dragi na stran S. Evangelja S. Mihelu Vishim-Angelu in edini, k' se je bil pred podertijo ohranil; tretji je bil presveti Trojizi posvezhen; zheterti je bil od bratovsaine Divize Marije; peti je bil S. Ane Oltar, sad se je snajdel slovezhi kamen, katerga smo prej v' misel useli; shesti je bil S. Joshefa; sedem

Posebno je tud zhaſt tega boshjiva pota in zerkve povikſhana bla, hader je bla podoba Marije, kje v' velkim - Altarju, kronana. To se je namrežh s' vſim prasnizhenim prepravami obhajalo, lepi s' roshami in selenim zvetjam opleteni loki so bili postavljeni, s' topim ali kanonami so strelali, in lepe muſike glaf se je po zerkvi rasglaſoval. To se je sgodilo 6. dan roshniga zveta v' letu 1717. Tako slavno okronanje Matere boshje je bilo po unim na Tersati pervo v' zelimu nemškemu Žesarſtvu.

So pisali torej na Kapitel to je duhovske poglavavarje Rimſke zerkve 22. dan roshniga - zveta léta 1715. Od ondod so kmalu Akvilejskemu Patriarku odpisali in mu naloſhili, de naj njim od vſiga, kar so Franzifikanerji, varhi in oſkerbniki zerkve, sposnali in govorili, verjetne in saneslive pisma poshle, sa poterediti pozhetik starost in ſhtevilo zhudesha. Take sanesiive pisma so bile narejene, v' Rim poslane, in od Vatikanskiga Kapitelna sprejete. Od tega je blo ſkleneno, de ni famo dopuſheno, ampak de

S. Franzifki Serafinſkiga; osmi S. Antonia Patavinskiga; deveti S. Petra Alkantara; deseti S. Janesa Nepomuzena; enajsti S. Notburga in ſadni S. Petra Regalata. Ti Oltarji so bli vezhdelj blagoflov'eni oſ Tersarskiga Šhkofa Ferdinanda Gurizzuti.

se more velizhansko kronanje sdajzi pozheti. Torej je blo to zhaštipolno opravilo po zelim Austrianskim zesarstvo napovedano. Poboshno delo kronanja Marije je opravil visokezhaſti vredni Škof Marotti, od kapitelna S. Petra v' Vatikanu v' to odložhen, in tud od Papeshovga Nunzia uli Poslanika na Duneju per Zesarju Karlu VI. svolen. Imenovan Kapitel v' Rimu je od Grafa Aleksandra Sforza v' Milani obilno jerbshino dobil s' dolshnoltjo, vse Krone prefkerbeti sa tiste podope Matere boshje na bošnjih potih, per katireh bi se narbolj slovezhi zhudeshi sgodili, in bi jem bilo tako kronanje odlóżeno. Škofu so per tem opravilo ua strani stali; Opat Fattori, Tomash Gorzer Proft is Seneblina in fajmoshter is Visentinskiga fela, obedva s' ſhkófavo kapo; verh tih vse duhovſtvo in menibi vſih redov, bratvſtine, plemeniteſt, soldafhina, meſhzhani in ljudſtva bres ſtevila. Smed Gospoſke ſo imenovani Graf Janes Joshef Wildenstein, Gorifhke Kreſije poglavar, Leopold Adam Graf Strasoldo mestni nameſtnik, in Franz Anton Graf Lantieri. K' tem prasnizhnim opravilu je bil lepi prostorni Kraj v' Gorizi k' te Travnik imenuje, svolen; satorej je

she dandanashni tamu viditi lepi kamen s' podobo Marije, kakor je na S. Gori, kteri kamen je od sprednjih poslopja Grafa Hieronima Turn, takratnega vojvoda deshelje, usidan. Tud je bil v' ta namen velik in prostorn shotor postavljen in olepšan po podobi temelna stariga Šakona, potlej je bilo lepo pristolje napravljeno, kamor je bla s' veliko zlastjo prenešena in postavljena podoba Matere boshje, in potlej je s' navadnim shegami, med strelanjem, veselim vpitjam in poboshnim solsam, ktere so brunni Kristjani tozhili, Mat boshja s' slate Krono okronana bla, in raven takó nje boshje dete s' eno drugo Krono. Obedve krone so ble s' biserim ali shlahtnim kamnam nadjane, ktere je gospa in Grafska Ana Katerina Selenburg iz Lublane doravala. In potem k' je S. Podoba nekaj zhasa k' pozhaftenju postavljena bla, pervizh v' velki zerkvi, potlej v' zerkvi per Nunah S. Urshule, in sadnizh per Nunah S. Clare, ker so te brumne divize takó shelele, je bla kronana podoba she tisti vezher s' enako zlastjo v' Solkan prenešena in v' cerkev Ospizja (*) ali

(*) Leta 1590. 1. dan Velika Serpana je bil po dopushenju Zefarja Ferdinanda II. Hospizi ali en malj klofherzhik issidan, v' ktem

maliga kloshtra ravn tistih. Menihov kot na S. Gori, od tam je bla drugo jutro s' veliko zhaſtjo v' prozeſji na S. Goro nesena, in ſkosi osem dni na viſokimu priftolju ispostavlena in s' mnogoterim poboſhnim opravilam pozhaſtena. V' letih osem dneh je bil takó obilni f-hod romarjov, de ſe je ſto, tri in trideſet tauhent ſvetih holičji potrebovalo per Suetimu Obhajilo.

Rimſhi Papefh Benedikt XIV. pa ko njim je bilo léta 1748. od zhudeshov te Kronane Marije porozheno po Guardjauu P. Gaspari Pasconi v' imeni zele hrovaſhko-Krajnske Provinzje reda S. Frãnzifhka, in ravn takó v' imeni mestniga takó posvætniga ko kloſhterskiga duhovſtva in zele Graſije, ſo dovolili ino ſapovedali, de ſe ima ſa naprej boshja floſhba, Maſha in Prasnik od imenovaniga Kronanja obhajati od menihov zele provinzje S. Krisha; in ſo tud potlej na Patriarkovo proſhnjo, 20. dan Kimovza 1749. to povelje rastegnili na zelo ſhiroko Akvilejſlio Škofijo; in ſhe ſdaj ſe

ſo bratji is S. Gore vezhkrat prenozhili in lepo poſtreſeni bli. Vert in en lepi vinograd je bil daroval Gräf Rajmund Turn. To darovanje je bio v' ſimi poterjeno léta 1636. S. dan maliga Serpana.

obhaja ta prasnik pod imenam. *Perkasanja in Kronanja prezhiste Divize Marije na S. Gori*; vsak lejt tretjo nedelo po binkushtih,

Zhe si je Diviza Marija svolila, na te gori milost proshena biti; zhe je ona perpravlena, nam kot dobrotniva mat' tajisteh she smiram podeliti; zhe se je savolj zhudeshov ta boshji kraj zhaftiti pozhel; zhe je zhes malo menj ko tri sto let toliko brumnih ljudi koker po samim, tako tud v' zelih prozesjah tamgor perhajalo, zhe so dobrotnivi ljudje od vseh strani tako obilne darove v' polepsanje tega S. Kraja poshilali, tok se bo pa tud moglo rezhi, de je bla smiram in je tud she sdaj Diviza Marija obilna v' podelenju dujhnih in telesnih dobrot, kteresso poboshni ljudje vezhkrat na prezhudno visho v' tem S. Kraju sadobili. In ako ravno bi jest mogel takovih zhudeshov velik in pray sloveznih imenovati, jih opustim, de ne bom predolgi v' mojimu popisu; ter se mi tud nepotrebno sdi dokasevati, de je Marija v' resnizi velik milost svojim poboshnim flushabnikam podelila, kteri so na ta boshji kraj, kterga ona posebno ljubi, s' sgrevanim serzam pertekli; ker ja tud okolj leshezhe mesta in sela

in zele ljudstva is mnogo terih slkofij, ktere so notrajne sidove tega boshjiga tempelna s' oblju-bnim-tabelzami skorej do verha sakrili, leto sadosti sprizhujejo; takó de, ko bi kdo to tajiti hotel, bi on drugi in vezhi zhudesh dopustiti mogel, namrežh, kako bi blo mogozhe verh takó sterme in skorej nizh obdelane gore takó lepo in prostorno zerkev, k' je gotovo od visoke zene bla, issidati; to bi bil zhudesh vših zhudeshov Rasputje in satrenje zerkve in kloshtra.

Nesapopadlive pa so sodbe boshje. Letà lepa zerkev, kje bla nekdaj s' breskonzhno vnemo issida na in k' splohnemu sadovolju posvezhena, je bla pa po spremenlivosti zhása v' letu 1786. rassuta in boshja pot saterata. Poboshni menihi, varhi zerkve, kteri so do takrat boshjo flushbo oskerbeli, so mogli, se sna s' solsami v' ozheh njih kloshter in zerkve sapustiti, in se v' Gorizo v' en drugi kloshter preseliti, v' kterimu so poprej Konventuali prebivali. Marijna podoba pak je bila is S. Gore v' Salkan v' farno zerkve preneshena. Hitro in poprej, ko bi bil kdo misfil, je bil kloshter rasput in podert, hisha, v' kteri so romarji prenozheviali, je bla rasdjana, in tud

zerkvi je bla streha odvseta. Zelo veliko osidje lepe zerkve, ktero je nekdej petkrat sto taushent goldinarjev velalo, je blo sdaj sa taushent in pet sto goldinarjev prodano. Poglavitni zerkvenci sidovi pa vender niso bili poderti, ampak so zeli ostali, ravnko bi bli hotli sprejeti poboshnih dush sdijovanje, k' je blo v' njih iturjeno; sakaj lepo v' resnizi je blo viditi, koliko ljudi, desravn je bla zekev napol poderta, je she smiram na S. Goro dohajalo, tamu molit in mozhit s' folzami sapushéne podertije.

Ponovlenje Zerkve na fueti Gori.

Poboshni Gorishki meszhani pa pod napelvaniem imenitniga Golpoda Grafa Turna, kter je tistikrat Vladitel al Governér Gorishke in Gradishkine Grofije bil, kak hitro jim je shar upanja safjal, Podobo matere hoshje spet na poprejshni kraj pasaj postaviti, in bosjо pot na S. Gori vnovizh odpreti in takó brumnim dusham poverniti S. Saklado, po kteri so vsi narodi s' gorezhim sheljami hrepeneli; so se berso s' prosivnim listam na ranziga Fransizhka I. ozheta nashiga milostliviga sedajniga Zesarja obernili: Svetli Zesar, katerga poboshnost je

bila she sama od sebe nagnena, vse kar h' koristi S. Vere flushi, pomnoshiti, so proshnje mestniga ravnitelja ali Burgermojstra, mestnih fajmoshtrov, druge duhovshine in vezh drugih fosefk, potem k' so tudi sasnali, kar je poboshni Gorishki Shkof odkrito in rasumno okolj te proshnje porozhil, uslišali in v' leté splohne shelje pervolili.

Vsi bres raslozhka so neskonzhno veselje obzutili in tudi s' tem pokasáli, k' so vse naglo ofkerbeli kar je blo v' ponovlenje zerkve potrebno. Komej namrežh je bilo mestni gospoški ali Magistratu zefarsko pervolenje od 14. ga Šufhza 1793. k' snanju perfhlo in je bilo naj pervo treba misliti, pametniga ravnitelja ali Direktorja te boshje zerkve na S. Gori svoliti, so visoke zhasti vredni Shkof zhestitiga Gospoda Joshefa Aloisa Gironkoli, k' so njegovo poboljšost in vrednost dobro posnali, Namest-ravnitelja ali Vize-direktora v' duhovskih opravilih sa smiram svolili, perdershavši Samitebi in svojim nastopnikam Viši-ravnitvo lete zerkve. Posnejši ga je tud mestna Gospoška Ravnitelja v' zhafuih rezheh sa smiram svolila. Pervi dan velziga-travna se je opravljanje in ponovlenje pozhalo in drugi dan ki-

movza ravn tistiga léta je bili she tempelj toliko ozhéden, de so mogli Podopo Marije vanj prenesti. Nad tako hitrofjo se bo mogel vsak savseti, kter premisli, kako sterma in sapushena je gora, na kteri je zerkev issidana in kako teshko se tjegor kaj prenasha. (*)

Tako je s' bosjjo pomozhjo in na profhne prezhiste Divize, brumnih ljudi persadevanje teknilo, zhestita podoba nebeshke kraljize je bla zhes sedem léjt in osem meszov spet na soj poprejshni kraj preneshena in v' velki-Altar postavlena, sdaj ona tamu kraluje dobrotliva ko pervo; kakor je nasneno s' napisam v' kamni, kter je nad velkim vratam usidan, kér se běrejo besede S. Pisma V. buk. Mojs. postav. X. V. 10; *Ego autem steti in Monte, sicut prius.*

(*) Nashih dai ni vezh tako teshko na S. Goro hoditi, ali potrebuc rezhi tjegor prenashati, ker sedajni ravnitel Gospod Pavel Cellotti je pustil lepo zesto od Saikana noter do zerkve napraviti, de fe more lahko s' vosam in tud v' kozhiji tjegor pelati. Tudi polepshanje zerkve je sdajnimu Direktoru perpisati, hter she zhes so. lejt sa zerkev po ozhetovo skerbi.

Na pervo je bil sdaj vnovizh Oltar (*) S. Mihela blagosloven. Zerkveno slushbo je opravil zhaſti vredni Gospod Krishman, Škofovi nameſnik ali General-Vikar. Zerkev pak je bla od zhaſti-vredniga Gospoda Franziskka Fleger kozarja in velke-zerkve fajmoſhtra na pervo blagoslovena: posnejši pak od viſoke zhaſti vredniga Gospoda Franziskka Inzaghi, Gorishkiga Škofa in Grafa ſ. Rimskiga Zesarſtva, posvežhena, 20. velkiga-Travna v' letu 1798.

Kje enkrat zerkev v' hitrosti popravlena bla, ſe je na ſhkoſovo povelje Gopot Joshef Gironkoli, v' Nameſt-ravnitelja odložhen, 28. Kimouza 1793. v' Šalkan podal, in je ſhe tisti vezher od Šalkanskih fajmoſhtra okolj peče ure, tamo spravljeno Podobo Marije sprejel, ter jo je mislil ob ti kaſni uru natihama prenesti, de bi ſe kaj napzhniga na

(*) Dandanaſhni ſe zhetere oltarjev v' zerkvi snajde. Lepi velki Oltar je sbraniga marmorja, je dar Grafa Antona Kafſis Faraona, Graf Raimund Turn ga je ſ' ſojimi dnarji postaviti puſtil. Lepi tabernakel v' oltarju je bil od Gofpe Mariane Filipuzi darovan. Oltar S. Joshefa je dar Kreſivnih Suetvazov. Oltar S. Ane je bil od Grafa Janesa Koronini darovan. Zheterti Oltar t. j. S. Mihela ſe je bil pred podertijo ohranil. Marmorjevo prishnizo pak je bil Gospod Leopold Baron Médića napraviti puſtil.

potu ne pergodilo; jo je torej lepo ogernil, v' roke prijel, in takò pruti mestu pelan bil. Pa sabstoju je blo vse to sakrivanje, ker poboshniga lusdtva ni takò lehka premotiti. Kmalo je blo zhuda ljudstva, od poboshnosti pruti Marii vnetiga skupej perderlo. Meshzhani so s' gorezhim svezhami in baklami naprti peršili, kmalo so se tud sgonovi po vseh zerkvah oglasili, in she per belimu dnevi so ble zeste in ulize lepo ofvetlene noter do velke-~~zirkve~~, v' ktero je bla S. Podoba perneshena, in v' velik-Oltar postavlena. Ni ti blo drusiga slishati, kot slavno prepevanje Litanij in poboshna molitev S. Roshenkranza, tako da ni blo mogozhe poprej zerkve sapteti, ko po enajsti uri na vezher.

Prihodno jutro, k' se je sbiralshe ljudi ponovilo in zhuda pomnoshilo ker je bil ravn prasnik S. Mihela in sraven tud Nedelja, le je prezej po konzhanji peti-masbi prozesja pruti S. Gori pozabela. Sami visok zhestiti Shkof, korarji, sajmofltri, in vse drugo posvetno in menishko duhovshtvo so bili sraven. Smed obilniga shtevila ljudi, kteri so fe v' obhodu sneshli, se je posebno sto in she zhes deklizhov raslozhilo, ktere so, vse v' belim oblazhili in s' mno-

getero farbanim svezhami v' rokah, saporedaina poboshne pesme prepevale, ktere so ble k' temu prasniku sloshéne. Med drugim so se tud odlozhili vifhi-poglavar gorishke grafije, vèzh imenitnih gospodov in pervih meshzhanov, kteri so s' duham prave poboshnosti na zhaſt Marije teshavno pot na to visoko in sterno goro sturili. Prozeſja je bla ſzer savoljo ſilno velike mnoshize in savolj desha, k' ſe je neprevidama uſul, v' Salkani nekolko sadershana; pa kmalo ſe je ſpet ſklenila in toliko pomnoshila, de je ravn tako obilna, koker ſe je v' Gorizi pozhela, tud na S. Goro perſhla. Tamgor je bla na pervo Podoba ſpet v' velki-Oltar postavlena, potlej je bla laſhka pridiga, péta maſha in potlej krajska pridiga. Obedve pridige ſo Gospot General-Vikar dershali.

Tud ſe more vſak, kter na S. Goro pride, sazhuditi, kako de fe je moglo toliko ſidati ob zhasih ſplohne reſhine in nadlog, ktere ſo ravn takrat desheljo ſadéle; kader je v' vſih rezheh dragina bla; kader je toliko domazhih voſhakov in tako pogostim ſkos desheljo ſhlo, kterim ſe je mogel ſhivesh dajati, kader ſo ſe zlo ſovrashniki tih krajev povlaſtitи jiskali; ter zerkev ſ' kleſhitram in drugim

pohishtvam je gotovo sto tavshent goldinarjev ko-fhtala. Sami mili darovi, ki so bli od dobrotnikov v' popravo zerkve skupej slosheni, so se na 26,788 goldinerjev potekli.

Ja lahko verovati, de je leta imenitna boshja pot she od nekdaj od Rimskih Papeshov s posebnim milostim obdarovana bla, koker smo do sdaj vidili; todej posebne milosti ktere jo dandanašni povik-hujojo, niso nizh majnshi, ampak sa pravo rezhi, she vezhi, ko nekdej. Take milosti in odpustiki so bili od Ss. Ozhov Papeshov Pia VI. in Pia VII. k' so blasheniga spomina, podeléni.

To je, kar se mi je spomina vredno sdelo v' mojimu kratkemu popisu. Sdaj drusiga ni treba kde se k' vam obarnem, poboshni Gorishki meszhani! Gotovo je de vas Marija posebno ljubi! Ona vas klizhe is verh gore, de is ljubesni do nje, tefliko pot na S. Goro nastopite in tud dokonzhate. She vezh vam povem, ona je vafsha liubesniva mati, pa tud vi ste nje preljubi otrozhizhi! V' ponishnosti lte volno prenafli, kader je bla ta S. Zerkev poderta, pa komej vam je malo upanja safvetilo, ste jo spet vnovizh issidali, in s' obilnim darovim obo-

gatili; in jo še smiram objiskujete. Velika zlast
sa vse měšizhane, take nima vsako mesto v' nashiimo
širokimu zefarstva. Obernite se torej k' nebu in
sahvalite bogá sa to prijeto dobroto. Bodite pa tudi
hvaleshni in vselej svesti flushabniki milostnih ze-
farjev od Austrie, ki so vashe poboshne shelje in
ponishne proshne takó radi uslifiali!!

Pa tud vi poboshni prebivavzi krajnske, koro-
shke in stejerske deshelje! In kar vas je slovenškiga
jesika okolj Tersta in v' Istrii, kterem ta kratki
popis v' roke podam, nekar ne posabite, de so vash
predniki v' poprejshnih letih pagosto na S. Goro
hodili, se na temu boshjimu kraju svojih grehov
zhisto spovedat, in se ſe spokorpim duham Materi
boshji perporozhit. Pa tud so oni milost bres ſte-
vila, in v' nar vezhih potrebah, ſtiskih in bolesnih
gotovo pomožh sadobili. To naj vam bo v' podblido,
de bote po isgledu vashih prednikov pogosto k'
materi boshji, in našina S. Goro hodili, in tamgor
molili, de bi nam vsim skupej! Bog dolgo in frezno
shivlenje ino nasadne, tud frezno smert podeliti
hotel. Amen.

OPOMIN.

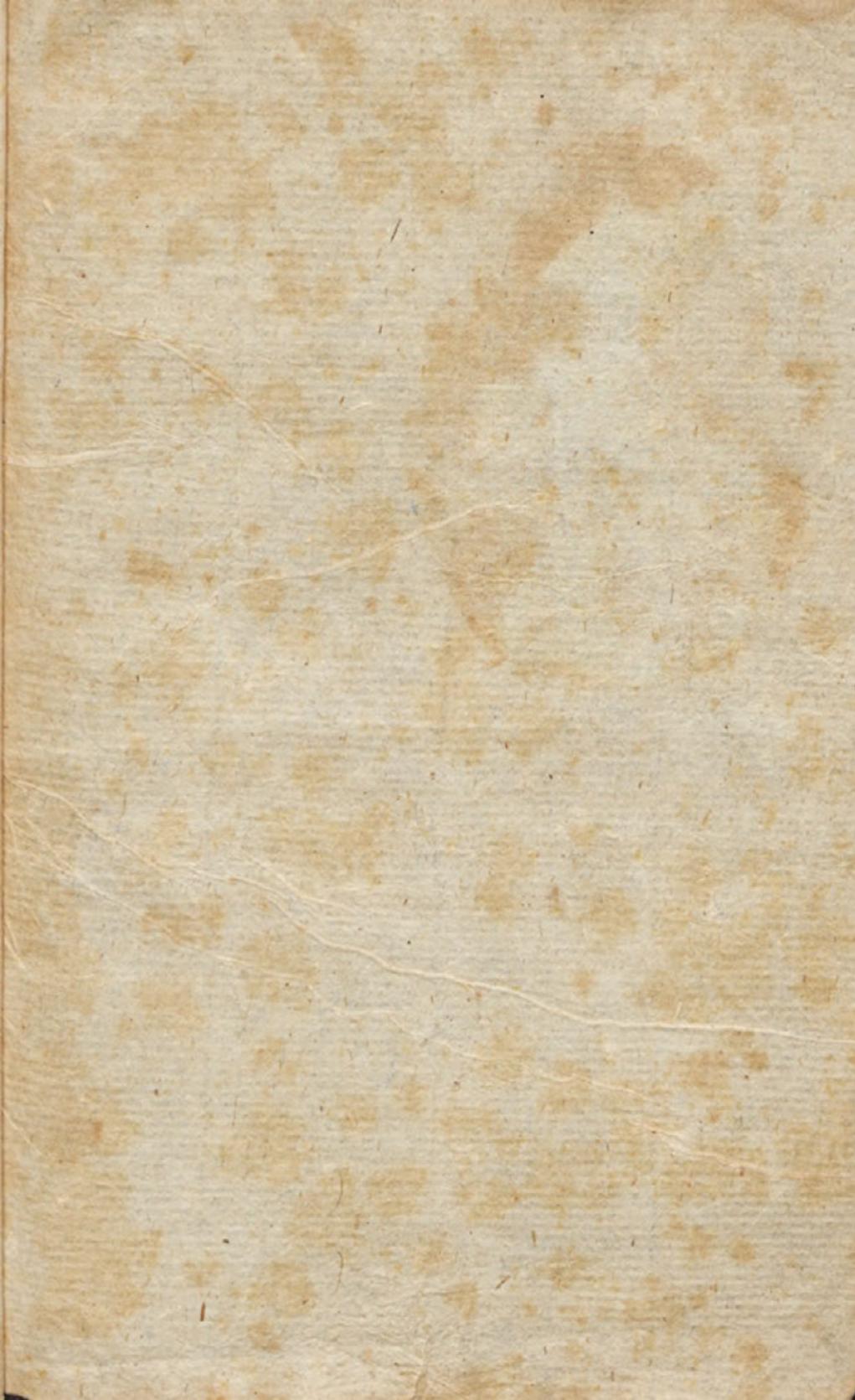
Leta kratka Povest je ispisana is bukev P. Gasperja Pasconi is reda S. Franzishka: *Od pozhetka zerkve in kloshtra na S. Gori*, ktere so ble v' létu 1746. v' Benedkah natisnene. On je pa te sgodovine nekej is kloshterskiga pismo - hranisha, nekej pa is dvojih starejshih bukev vsek. Perve bukve so od eniga franzishkanerja, P. Glavinich s' imenam. Od sazhetka Bosnianske - hrovaške Provinzje » posebno v' rasdelku « od kloshtra na S. Gori. Druge bukve pak, kterih se je flushil, so od Jakoba Ischia viši - maſhnika v' Palmi, kter je sgodovine Gorishke Grafije popisal. Obedvoje bukve so ble v' Vidmi, perve léta 1648. in druge léta 1684. natisnene.

K986090

A circular purple stamp with a double-lined border. The outer ring contains the text "Uravna biblioteka" at the top and "Ljubljana" at the bottom, separated by small stars. The inner circle features a heraldic emblem with a central figure, possibly a double-headed eagle or a similar symbol, surrounded by smaller figures and decorative elements.

14701

8/15

200-

